

na ľudské zdravie a dobrý stav,

- zlepšenie manažmentu energetických zdrojov,
- pochopenie, zhodnotenie, predpovedanie, zmierňovanie a prispôbovanie sa klimatickej variabilite a zmenám,
- zdokonalenie manažmentu vodných zdrojov prostredníctvom lepšieho pochopenia kolobehu vody,
- zdokonalenie informácií o počasi a jeho predpovedanie a varovanie,
- zdokonaľovanie manažmentu a ochrany pozemských, pobrežných a morských ekosystémov,
- podpora trvalo udržateľného poľnohospodárstva a boj proti dezertifikácii,
- pochopenie, monitorovanie a ochrana biodiverzity.

Na základe týchto zámerov a cieľov sa stanovili tieto oblasti spolupráce: prírodné nešťastia, zdravie, energia, klíma, voda, počasie, ekosystémy, poľnohospodárstvo, biodiverzita.

Pre organizovanie práce vznikol Výkonný výbor GEO a štyri výbory: výbor pre architektúru a dáta, výbor pre budovanie kapacít, výbor pre vedu a technológie a výbor pre kontakty s užívateľmi. Vytvorila sa aj samostatná pracovná skupina pre tsunami a podskupina pre európsku stratégiu GEO.

Vklad a aktivity Slovenska

Keďže naša krajina neleží pri mori, nemusíme sa priamo zaoberať problémami tsunami. Podobne je to aj so sledovaním vulkanizmu, keďže posledné prejavy sopečnej činnosti v okolí Pútikovho vršku pri Tekovskej Breznici a Novej Bani sa odohrali pred 130 000 rokmi.

Aktuálne sú pre nás najmä zosuvy. Veď napríklad katastrofálny zosuv v Handlovej na prelome rokov 1960 - 61 zničil cca 250 domov a 1 km dlhý úsek štátnej cesty

Handlová - Žiar nad Hronom. Spôsobil aj škody na objektoch Veľkobane Handlová a železničnej trate Handlová - Horná Štubňa. Takéto prejavy ničivých síl prírody treba brať s plnou vážnosťou a dôsledne ich sledovať. Aj preto predkladá Ministerstvo životného prostredia SR každoročne do vlády SR materiál „Správa o stave monitorovania geologických faktorov životného prostredia s poukázaním na hroziace havárie a možnosti predchádzania týmto haváriám“. Riešiteľskou organizáciou je Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v Bratislave, zodpovednou riešiteľkou Alena Klukanová.

V súčasnosti sa údaje monitorujú v ôsmich pod-systémoch:

- 01 Zosuvy a iné svahové deformácie,
- 02 Tektonická a seizmická aktivita územia,
- 03 Antropogénne sedimenty charakteru environmentálnych záťaží,
- 04 Vplyv ťažby na životné prostredie,
- 05 Monitoring objemovej aktivity radónu v geologickom prostredí,
- 06 Stabilita horninových masívov pod historickými objektmi,
- 07 Monitorovanie riečnych sedimentov,
- 08 Objemovo nestále zeminy.

Po vstupe SR do GEO sme informácie o stave monitorovania geologických faktorov životného prostredia na Slovensku za roky 2005 a 2006 postúpili sekretariátu GEO do Bruselu.

Najaktuálnejšou úlohou GEO je budovanie varovných systémov na pobrežiach oceánov a morí potenciálne ohrozených tsunami. Stojí to nemalé prostriedky, ktoré sa

Láva tečúca zo sopky Kilauea, Havajské ostrovy

získavajú hlavne sponzorom bohatých štátov v rozsahu stoviek tisícov až miliónov USD. Slovensko prispieva s ohľadom na naše finančné možnosti čiastkou 10 miliónov Sk ročne na monitoring geologických faktorov. Podľa reakcií, s ktorými sa pri rokovaní GEO stretávame, je však náš metodický a vecný prístup k tomuto monitoringu prínosom a inšpiráciou aj pre tie väčšie a bohatšie štáty.

RNDr. Jozef Franzen

generálny riaditeľ sekcie geológie a prírodných zdrojov MŽP SR
predstaviteľ SR v GEO

Prečo je potrebné pripomínať si Deň Zeme?

Deň Zeme pripadá na 22. apríl. Prečo práve v tento deň? Pred 37 rokmi totiž 22. apríla demonštračne vyzvali ekológovia v USA ku spoločnej celosvetovej ochrane Zeme. Počas tohto dňa sa má na celom svete verejnosti pripomínať dôležitosť ochrany planéty Zem, aby sme si aspoň raz v roku uvedomovali, že zemské zdroje nie sú nevyčerateľné a rovnováha všetkého živého na našej planéte je vzácna, obdivuhodná, no veľmi krehká. Geniálna dokonalosť mnohých väzieb vzájomnej užitočnosti všetkého živého aj neživého, čím je Zem obdarovaná, by nás mala naplňovať nemým úžasom, obdivom a pokornou túžbou učiť sa od Zeme a chrániť jej poklady pre budúce generácie ľudí a ostatných tvorov. Ľudstvo však robí opak, krátkozrakým majetníckym nutkaním a sebeckými konaním chce Zem ovládať a neustále ju drancovať.

V tomto roku si v Slovenskom múzeu prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši pripomenieme Deň Zeme nielen 22. apríla bezplatným sprístupnením výstav a expozícií pre verejnosť, ale aj dvomi zaujímavými netradičnými podujatiami. Jedným z nich bude premietanie filmu Prežije kamzík? spojeného s besedou s Ing. Pavlom Ballom, dokumentaristom múzea, ktorý nafilmoval všetky unikátne zábery vo filme.

Film je pripravený formou počítačovej hry, kde dialógy dvoch mladých ľudí, ktorí sa pri zábave dozvedia mnoho zaujímavostí zo života tohto tatranského endemitu, nahovorili skutočne známe osobnosti z oblasti filmového umenia Táňa Pauhofová a Michal Hallon. Táni Pauhofovej nedávno odovzdali jedno z 25 ocenení Shooting Star 2007, ktoré už 10 rokov udeľujú mladým európskym vy-

chádzajúcim hviezdám. Jej jedinečné hlasové zafarbenie je určite tiež tým, čo nás môže na filme upútať okrem nádherných detailných záberov kamzíkov, tatranskej prírody a krásnych tónov husiel a fujary v prevedení tiež nie neznámych interpretov Stanislava Palúcha a Rastislava Andrisa. Hudbu k filmu skomponoval hudobný skladateľ Rastislav Dubovský, filmový scenár pripravila Olga Duhanová, strih urobil Marián Petro a film režírovala filmová režisérka Olga Janíková. Film bol zrealizovaný s finan-

čnou podporou Environmentálneho fondu Ministerstva životného prostredia SR.

Prvú premiéru mal 21. februára na Gymnázium Ladislava Sáru v Bratislave za prítomnosti zástupcov ministerstva, parlamentného výboru pre pôdohospodárstvo, ochranu prírody a životné prostredie, zástupcov akadémie a, samozrejme, cieľových vekových kategórií, študentov vo veku 10 - 18 rokov. Druhá premiéra filmu sa konala v Liptovskom Mikuláši dňa 5. marca v kine Nicolaus za účasti zástupcov mesta, odborných pracovníkov Štátnej ochrany prírody SR, správ národných parkov TANAP a NAPANT, verejnosti, a, samozrejme, tiež školskej mládeže. Ankety vyplnené študentmi Gymnázia Ladislava Sáru v Bratislave, Michala Miloslava Hodžu v Liptovskom Mikuláši a Gymnázia v Liptovskom Hrádku ukázali, že mládež sa film páčil, hodnotí ho ako veľmi poučný a s výnimkou niekoľkých opačných názorov aj ako film veľmi zaujímavej a zábavnej formy.

Ďalšími netradičnými podujatiami ku Dňu Zeme budú v našom múzeu workshopy pre žiakov a študentov zamerané v rámci ochrany prírody na odpady s dôrazom na veľmi škodlivé plastové fľaše. Z PET fliaš budú deti robiť draka, ktorý bude symbolizovať negatívny vplyv na životné prostredie. Pre deti materských škôl budú zorganizované aj súťaže spojené s tvorivými dielňami (kreslením). Všetky práce budú vystavené v priestoroch múzea. Pre záujemcov bude aj v tento deň premietnutý spomenutý film.

Dana Šubová, Judita Bekeová
SMOPaJ Liptovský Mikuláš